

Vedlejší činnosti státních zástupců z hlediska etiky

Mgr. Jiří Pavlík
náměstek nejvyššího
státního zástupce

Praha 20. 6. 2023

Obsah:

I. Obecná východiska

II. Neslučitelnost funkcí

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

IV. Konzultace a kontrola

V. De lege ferenda

I. Obecná východiska

Státní zástupce je státním zástupcem 7/24.

Státní zástupce nemá být až na nutné výjimky limitován žít běžným životem.

Těchto výjimek ale není málo.

I. Obecná východiska

Státní zástupce musí mít důvěru, jak dovnitř systému státního zastupitelství, tak ale i vně systému – tzn. veřejnou důvěru.

Jeho chování musí být nejen důvěryhodné, ale jako důvěryhodné se musí jevit i na venek.

(ochrana viz ESLP věc Lešník proti Slovensku, číslo stížnosti č. 35640/97 nebo věc Lavric proti Rumunsku, číslo stížnosti 22231/05 – požadavek na zachování i ze strany státního zástupce)

I. Obecná východiska

Co se myslí **vedlejší činností**?

- posuzování ve vztahu k výkonu povolání státního zástupce

1) Neslučitelnost funkcí

- posouzení zákonodárcem

2) Vedlejší činnosti (slučitelné x neslučitelné)

- posouzení zákonodárcem

- obecné povinnosti státního zástupce

- etická pravidla

I. Obecná východiska

Právní úprava:

1) Zákon o státním zastupitelství – zejména § 21, § 22, § 24 a § 28

§18 odst. 1 – slib státního zástupce:

*"Slibuji na svou čest a svědomí, že budu při ochraně veřejného zájmu postupovat vždy v souladu s Ústavou a zákony České republiky, jakož i mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, budu respektovat lidská práva, základní svobody a lidskou důstojnost a zachovávat mlčenlivost o věcech, které se dozvím v souvislosti s výkonem funkce státního zástupce, a to i po skončení výkonu této funkce. **Při výkonu funkce státního zástupce i v soukromém životě budu chránit důstojnost svého povolání.**"*

2) Etický kodex státního zástupce – čl. I, čl. II a čl. IV.

II. Neslučitelnost funkcí

Neslučitelnost funkcí – výslovně upravena zákonodárcem

§ 21 odst. 1 ZSZ – neslučitelnost (zánik funkce státního zástupce)

1) písmeno d)

- soudce
- poslance nebo senátor Parlamentu České republiky
- členem zastupitelstva územního samosprávného celku

Co další právnické profese – advokát, notář ... (§ 24 odst. 6 ZSZ)

Co kandidatura?

Co Evropský parlament? (§ 24 odst. 6 ZSZ)

Co lustrace?

II. Neslučitelnost funkcí

§ 21 odst. 1 ZSZ – neslučitelnost (zánik funkce státního zástupce)

Písmeno e)

- vznik funkce ve veřejné správě

Rozkladové komise - sp. zn. 13 Kss 5/2016

Vědecké rady - sp. zn. 30 A 73/2012

LRV – § 24 odst. 6 ZSZ

§ 22 odst. 1 ZSZ – neslučitelnost řešitelná dočasným zproštěním výkonu funkce

- Ministerstvo spravedlnosti

- Justiční akademie

II. Neslučitelnost funkcí

Výslovné konstatování **slučitelnosti** funkcí zákonem:

§ 24 odst. 6 ZSZ – činnosti v orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky

§ 4a odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb. – přisedící kárného soudu

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

Vedlejší činnosti:

- 1) Odborného charakteru
- 2) Soukromého charakteru

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

Obecná klauzule - § 24 odst. 2 ZSZ:

Státní zástupce je při výkonu své funkce, ve svém osobním životě i při výkonu svých politických práv **povinen vystříhat se všeho, co by mohlo vzbuzovat důvodné pochybnosti** o dodržování povinností uvedených v odstavci 1, ohrozit vážnost funkce státního zástupce nebo vážnost státního zastupitelství anebo ohrozit důvěru v nestranný a odborný výkon působnosti státního zastupitelství nebo státního zástupce.

Politická vyjádření, členství v politických stranách
Církve a spolky

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

Etická komise Unie státních zástupců České republiky – stanovisko z listopadu 2012: **Členství státních zástupců v Rotary klubech** není podle názoru Etické komise v rozporu s pravidly profesní etiky státních zástupců ani dikcí § 24 zákona o státním zastupitelství. Etická komise však apeluje na všechny státní zástupce, aby vždy odpovědně a **důkladně zvažovali, jak samotnou účast v různých spolcích a klubech, tak své veřejné projevy spojené s členstvím v nich**, a to nejen z pohledu příslušných právních předpisů, nýbrž také s ohledem na pravidla profesní etiky spojená s jejich funkcí. Při aktivní účasti a veřejných projevech spojených s členstvím v těchto sdruženích, pak Etická komise doporučuje spíše určitou míru střídmosti a umírněnosti, neboť je nutné mít vždy na paměti, že nestrannost, spravedlnost a s nimi související důvěryhodnost a prestiž naší profese, jsou příliš cennými kategoriemi, které celá soustava státního zastupitelství musí v očích veřejnosti upevňovat a nikoliv ztrácet.

Rozhodnutí kárného senátu státního zastupitelství při Nejvyšším státním zastupitelství ze dne 14. 7. 1999, sp. zn. K 112/98: Státní zástupce se dopustí kárného provinění, pokud se zúčastní jako **člen poroty** akce, během níž soutěží dívky v různých kategoriích či dovednostech včetně **striptýzu**, ačkoliv si je vědom, že dívka vybraná porotou **bude v závěru akce vydražena a vydražitelem může být nahá omývána šampaňským**.

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

Obecná klauzule - § 24 odst. 2 ZSZ:

Písmeno d) – správa vlastního majetku

Nájmy, investování, prodej pěstebních přebytků

Písmeno e) – zákaz: rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu, zastupovat účastníky soudního řízení nebo působit jako zmocněnec poškozeného nebo zúčastněné osoby v soudním nebo správním řízení, s výjimkou zákonného zastoupení nebo případů, ve kterých takový postup umožňuje zvláštní právní předpis, anebo případů, v nichž půjde o zastupování dalšího účastníka řízení, v němž je účastníkem i sám státní zástupce.

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

§ 24 odst. 6 ZSZ – zákaz výdělečné činnosti:

Státní zástupce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce státního zástupce, kromě výkonu funkce státního zástupce a funkce vedoucího státního zástupce nebo jeho náměstka, anebo činností spojených s dočasným přidělením k ministerstvu nebo Justiční akademii, zastávat žádnou jinou placenou funkci ani vykonávat jinou výdělečnou činnost, s výjimkou **správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu a činnosti v Orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky podle zákona o zpravodajských službách České republiky, 5k) za předpokladu, že tyto činnosti jsou slučitelné s požadavky na řádný výkon funkce státního zástupce.**

III. Slučitelné a neslučitelné vedlejší činnosti

Etická komise Unie státních zástupců České republiky – stanovisko z května 2015: **Účast státních zástupců a právních čekatelů státního zastupitelství v televizních soutěžích a volnočasových pořadech** není podle názoru Etické komise v rozporu s pravidly profesní etiky státních zástupců ani § 24 zákona o státním zastupitelství. Etická komise však apeluje na všechny státní zástupce i právní čekatele státního zastupitelství, aby vždy odpovědně a důkladně zvažovali, zda účastí na aktivitách, se kterými je spojeno veřejné vystupování a projevy, nehrozí snížení vážnosti, důvěryhodnosti a prestiže profese státního zástupce. Je žádoucí, aby státní zástupce i právní čekatel státního zastupitelství při takovýchto činnostech měli vždy na paměti nutnost zachování určité míry střídmosti i umírněnosti a odolali jakémukoliv osobnímu exhibicionismu. Toto pravidlo je pak nutné dodržovat nejen z hlediska vlastního projevu, ale i z hlediska typu aktivity, které se hodlá zúčastnit. Současně je také nutno vážít a hodnotit i skladbu dalších osob, které se na dané aktivitě budou případně spolupodílet či kooperovat.

Ochotnické divadlo

Aktivní zálohy

Podnikání

IV. Konzultace a kontrola

Konzultace

- s vedoucím státním zástupcem – na vyžádání i důvěrně
- na vyžádání vedoucího státního zástupce u Nejvyššího státního zastupitelství
- jeden z bodů každoroční celorepublikové porady vedoucích státních zástupců

Školení

- vedoucí státní zástupci zajistí proškolení při nástupu do funkce státního zástupce
- vedoucí státní zástupci zajistí proškolení státního zástupce nejméně jednou za 3 roky

Kontrola

- požadavky na osobu státního zástupce
- osobní znalost vedoucího státního zástupce
- oznámení podle zákona o střetu zájmů
- NBÚ

V. De lege ferenda

Sněmovní tisk č. 463, 9. volební období:

- úprava § 22 odst. 1 ZSZ – dočasné zproštění – doplnění Ústavní soud a mezinárodní soudy
- nový § 24a – úprava rozšíření možností tzv. vedlejších činností (zejména poradní orgány EU a aktivní zálohy) + povinnost jejich hlášení (obdobně jako stávající úprava pro soudce)

Dotazy?